

NOTA INFORMATIVĂ
la proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative

I. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite

La 14 aprilie 2016, Parlamentul a adoptat Legea nr.68 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar.

Pe parcursul aplicării legii respective, au fost constatate anumite contradicții în conținutul acesteia, fapt ce a impus elaborarea proiectului de modificare a unor dispoziții pentru adaptarea conținutului unor articole la cerințele actuale.

De asemenea, s-a constatat că sistemul actual de expertiză judiciară nu este viabil și oportun în condițiile actuale ale Republicii Moldova, impunându-se necesitatea *instituirii unei singure instituții publice de expertiză judiciară* abilitată cu dreptul de efectuare a expertizelor judiciare.

Prin instituirea unei singure instituții publice de expertiză judiciară se vor contura mai multe avantaje, inclusiv suplinirea probatoriului în cadrul justiției penale cu constatări tehnico-științifice, efectuate în mod operativ de specialiștii din cadrul Centrului Național Anticorupție și Centrului tehnico-criminalistic și expertize judiciare din subordinea Inspectoratului General al Poliției, ce ar reduce considerabil termenii de investigare a dosarelor penale, dar și cheltuielile legate de acest proces.

Revizuirea cadrului legal în acest sens ar contribui, cu precădere, la asigurarea independenței și imparțialității expertului judiciar, accesului la expertiza judiciară calitativă și obiectivă, la îmbunătățirea și standardizarea calității serviciilor prestatorilor, la consolidarea apărării în procesele judiciare.

Asigurarea administrării și supravegherii sistemului de expertiză judiciară de o autoritate separată, dar nu de instituțiile de expertiză în care activează și organele de urmărire penală, ar constitui o garanție a independenței și imparțialității expertului la efectuarea expertizei judiciare.

Este relevantă jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (*Prepeșița c. Moldovei* (nr. 2914/02), 23 decembrie 2008; §23, *Bonisch c. Austriei* (nr. 8658/79), 6 mai 1985, §32-33; *Popescu c. României* (nr. 71525/01), 29 martie 2007, §80-81) în care Forul de la Strasbourg nu a apreciat credibilă expertiza realizată de personalul din subordinea autorității care coordonează activitatea acestuia, având și un interes în soluționarea favorabilă a unor cauze, accentuând necesitatea efectuării expertizelor de un centru public ori privat independent pentru a nu fi pusă la îndoială independența și imparțialitatea expertului/autorității de expertiză.

Astfel, pornind de la principiile de activitate în domeniul expertizei judiciare: *independența expertului, obiectivitatea, confidențialitatea și imparțialitatea* sunt rigorile care trebuie respectate pentru a se asigura calitatea probatorului oferit de expertiza judiciară.

II. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul propune modificarea unor acte legislative în vederea:

1) instituirii unei singure instituții specializate în domeniul expertizei judiciare subordonate Ministerului Justiției;

2) retragerii competențelor de efectuare a expertizelor judiciare Centrului Național Anticorupție și Centrului tehnico-criminalistic și expertize judiciare din subordinea Inspectoratului General al Poliției, acestea rămân a fi competente să efectueze doar constatări tehnico-științifice;

3) comasării instituției specializate în domeniul expertizei judiciare subordonate Ministerului Justiției (Centrul Național de Expertize Judiciare) cu instituția specializată în domeniul medicinei legale subordonată Ministerului Sănătății (Centrul de Medicină Legală);

4) revizuirii prevederilor legii ce instituie condiții excesive pentru obținerea calității de expert judiciar într-o anumită specialitate.

La **art. 40** din Legea nr. 68 din 14 aprilie 2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar (în continuare – Legea nr.68/2016) se propune să fie exclus alineatul (2), ce prevede condiții suplimentare pentru obținerea calității de expert judiciar după cum urmează:

*a) pentru obținerea calității de expert judiciar cu specializarea în domeniul arhitecturii, urbanismului și construcțiilor, persoana trebuie să dețină **calitatea de expert tehnic în construcții**, obținută conform Legii nr. 721-XIII din 2 februarie 1996 privind calitatea în construcții și Regulamentului cu privire la atestarea tehnico-profesională a specialiștilor cu activități în construcții, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 329 din 23 aprilie 2009;*

b) pentru obținerea calității de expert judiciar cu specializarea în evaluarea și partajarea bunurilor imobile, persoana trebuie să dețină următoarele certificate:

– pentru specializarea evaluarea bunurilor imobile – **certificatul de calificare a evaluatorilor bunurilor imobile;**

– pentru specializarea partajarea bunurilor imobile – **certificatul de inginer cadastral.**

Propunerile Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor și organului cadastral formulate la etapa elaborării Legii nr. 68/2016 au fost contestate, fiind apreciate nerentabile și iraționale cerințele suplimentare față de experții cu specialități în domeniul construcțiilor, pentru a li se impune obținerea unei calități (de inginer cadastral și evaluator), pentru obținerea altei calități (de expert judiciar). Această abordare este una discriminatorie față de persoanele ce doresc să accedă în calitatea de expert cu specializare în domeniul construcțiilor.

În prezent instituțiile de expertiză nu reușesc să atragă candidați la funcțiile de expert în domeniul construcțiilor, deoarece candidații odată ce obțin calitatea de evaluator sau inginer cadastral după un stagiu, nu sunt interesați să realizeze suplimentar un stagiu de 1 an pentru obținerea altei calități - de expert judiciar.

Astfel, Centrul Național de Expertize Judiciare se confruntă, în prezent, cu lipsă acută a cadrelor în domeniul expertizelor în construcții. Această stare perpetuă generează riscul dispariției acestui gen de expertiză.

Precizăm că cererea față de acest gen de expertiză este una mare, beneficiarii fiind: instituții publice (organe de urmărire penală și instanțe de judecată), avocați, precum și persoane fizice interesate, iar dispariția acestui gen de expertiză va duce iminent la lipsirea beneficiarilor de dreptul de a obține probe.

Pentru eliminarea acestor condiții excesive se propune modificarea **articolului 43 alineatul (2)** din Legea nr. 68/2016 prin excluderea lit. d), reieșind și din propunerile înaintate pentru excluderea alineatului (2) de la articolul 40. Astfel, odată cu excluderea alineatului (2) de la articolul 40 decade necesitatea prezentării copiilor actelor ce confirmă corespunderea cu condițiile de obținere a calității de expert judiciar stipulate în articolul 40 alineatul (2).

În ceea ce privește completarea **articolul 40 alineatul (5)** din Legea nr. 68/2016 cu cuvintele ”de expertiză judiciară”, aceasta se explică prin faptul că un doctor în științe este specialist în teoria științei respective, nu și un bun practician în practica expertizei judiciare cu specializarea solicitată. Deținerea unei diplome de studii superioare ciclul trei într-o specialitate, nu poate conferi dreptul persoanei de a pretinde fără efectuarea unui stagiu pentru asimilarea lucrului practic în laboratoarele de cercetare și susținerea unui examen pentru verificarea și constatarea pregătirii suficiente în specialitatea de expertiză solicitată. Astfel, admiterea în calitate de experți judiciari a unor persoane ce nu au efectuat stagiul în modul corespunzător poate duce la administrarea unor probe neveridice instanțelor de judecată.

Necesitatea de efectuare a stagiului a candidaților ce doresc să devină experți judiciari se impune din obligativitatea pregătirii/inițierii candidatului în știința expertizei judiciare, de asimilarea lucrului practic în laboratoarele de expertiză, de învățarea obligatorie de către acesta

a metodicilor de cercetare și a aspectelor legislative ce reglementează domeniul expertizei judiciare.

La articolul **47 alineatul (1)** din Legea nr. 68/2016 s-a propus următorul conținut: „Expertul judiciar își confirmă identitatea prin legitimația eliberată de instituția publică de expertiză judiciară sau, în cazul experților judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară, de Ministerul Justiției.”, avându-se în vedere că modelul legitimației se aprobă de către instituția publică de expertiză judiciară sau Ministerul Justiției, în funcție de faptul unde își desfășoară activitatea expertul judiciar.

De asemenea, luând în considerație faptul că, potrivit articolului 44 alineatul (1), al aceiași Legi „actul care *confirmă statutul* de expert judiciar este *licența*”, întru înlăturarea erorii omise la redactarea Legii, cuvântul „statutul” a fost substituit cu cuvântul „identitatea”, care se confirmă prin legitimație.

La articolul **47 alineatul (3)** din Legea nr. 68/2016 s-a propus următorul conținut: „Pentru certificarea rapoartelor de expertiză judiciară, expertul judiciar își aplică ștampila proprie.” dat fiind faptul că prevederile alineatelor (4) și (5) ale aceluiași articol presupun deținerea ștampilei de către toți experții judiciari, indiferent de tipul de organizare a activității de expertiză judiciară. Prin urmare, aceasta urmează a fi utilizată în același scop de către toți experții.

La articolul **54 alineatele (2) și (4)** s-a propus un alt conținut, reieșind din faptul că există instituții de învățământ superior ce pregătesc specialiști în domeniul expertizei judiciare, precum și pentru a oferi posibilitatea candidaților de a urma studiile în domeniul expertizei judiciare într-un alt stat.

Urmare a instituirii unei singure instituții publice de expertiză judiciară se propune modificarea componenței comisiei de disciplină în **articolul 61** al Legii nr. 68/2016, care va fi constituită din din 7 membri cu un mandat de 4 ani: 3 experți judiciari numiți din cadrul instituției publice de expertiză judiciară, 2 reprezentanți ai societății civile și 2 experți judiciari selectați din rândul celor care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară.

III. Fundamentarea economico-financiară

Implementarea proiectului nu presupune cheltuieli financiare suplimentare din bugetul de stat.

IV. Respectarea transparenței decizionale

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul Legii a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, compartimentul Transparența decizională, directoriul Proiecte de acte normative remise spre coordonare.

Secretar de stat

Nicolae EȘANU